

Förbandsbesöksrapport

Försvarsmaktens Underrättelse- och Säkerhetscentrum (FMUndSäkC)

4 oktober 2022

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden. Pliktrådet strävar efter att bidra till att förbanden kan utbilda starka krigsförband.

Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Denna rapport delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktion inom Försvarsmakten genom VIDAR. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet.

Pliktrådets deltagare:

Hoa Sjöholm

Majken Hallbygård

PLIKTRÅDET Innehållsförteckning

Information om förbundet.....	3
Spontana intryck.....	3
Organisation.....	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Fysisk belastning	3
Psykisk hälsa	4
Försvarshälsan	4
Attityder & jargong	4
Utrustning	4
Avbruten utbildning.....	5
Resor	5
Boendemiljö & vistelseutrymmen	5
Hållbarhet	5
Medinflytande	5
Information och mönstring.....	6
Meningsfull fritid	6
Soldathem.....	6
Avslutning.....	6

PLIKTRÅDET Information om förbandet

Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC) är beläget vid Uppsala Garnison och delar därmed område med LSS samt F16. Värnpliktskullen 2021/2022 var den första att genomföra sin grundutbildning på FMUndSäkC vilket gör årets värnpliktiga till andra utbildningsomgången.

Spontana intryck

Vi togs emot väl vid vaken på morgonen av ställföreträdande (stf.) C Tolkskolan. Inledningsvis leddes vi till logementskorridoren där ett par värnpliktiga från förbandet visade oss runt i utrymmena som berör dem. Exempelvis vapenvårdlokal, logement och våtutrymmen. Helhetsuppfattningen som gavs var att de värnpliktiga trivs bra ihop, jargongen kändes genomgående positiv. Samma intryck gavs rörande hur befälens kommunicerar med varandra liksom med de värnpliktiga. Stf. C Tolkskolan klagade på att det i nuläget inte finns någon infrastrukturell utmaning med värnpliktsutbildningen vid Upplands flygflottilj vilket överensstämmer med Pliktrådets bild. Stf. C Tolkskolan upplevde sig ha det chefsstöd, lokaler och fordon som behövs för att uppnå utbildningsmålen.

Pliktrådet upplevde förbandsledningen som kompetent och ödmjuk inför uppgiften att genomföra samt utveckla värnpliktsutbildning vid FMUndSäkC.

Organisation

FMUndSäkC utbildar Försvarsmaktens volymmässigt minsta kull bestående av 25st värnpliktiga varav samtliga har genomgått en utökad mönstring till sin befattning. Förbandet har plats för totalt 30st värnpliktiga per utbildningsår och uttryckte att den siffran är noga uträknad kopplat till resurserna de har att tillgå. Dagens 25st värnpliktiga tillhör samma pluton och är fördelade på fyra grupper. De har en PlutC och en staf. PlutC som båda upplevs närvarande och engagerade i utbildningen. FMUndSäkC är Sveriges enda grundutbildande förband där majoriteten av de värnpliktiga är kvinnor.

Arbetsmiljö & säkerhet

Generellt har Pliktrådet inga större anmärkningar på arbetsmiljön och säkerheten hos FMUndSäkC. Det upplevs som ett välfungerande GU-förband med en insiktsfull förbandsledning där lärande främjas och stöd ges efter behov. Pliktrådet uppmanar dock förbandet arbeta aktivt med avvikelserapportering av iakttagelser, tillbud och olyckor för ett statistikinsamlade av exempelvis materielbrister. Förslagsvis genom att utbilda på ifyllnad av Försvarsmaktens blankett: M7102-259921.

Fysisk belastning

Pliktrådets uppfattning är att de värnpliktiga hittills inte har utsatts för någon skadlig belastningsökning under sin grundutbildning. Årets värnpliktskull har inte haft någon avskrivning där fysisk skada anges som orsak vilket tyder på en god upptrappning av belastning. Under samtal med förbandsledningen uppkom även att Försvarshälsan är inkluderad genom grundutbildningens moment för att förebygga och hantera överbelastningsskador och andra åkommor. En utmaning som förbandet har identifierat kopplat till den fysiska belastningen är att de värnpliktiga har mycket varierande träningsbakgrund. De olika förutsättningar vid inryck gör det stundtals svårt för

PLIKTRÅDET truppförande att planera verksamheten med anledning att belastningstrappan är svår att individanpassa.

Psykisk hälsa

Tolkskolans psykiska hälsan uppfattas också som genomgående god. Plutonen rutinsatte för några veckor sedan att veckovis mäta den psykiska hälsan genom att anonymt skatta sitt psykiska stridsvärde genom färgskalan grön, gul och röd. Detta sammanställs sedan av huvudförtroendevalda och utvärderas med befälslaget. Idén uppskattas av både de värnpliktiga och av befälen. Detta ser Pliktrådet som ett mycket bra initiativ. Systemet ger en tydligare helhetsbild av plutonens mående vilket dels kan underlätta för befälen vid planering, och dels kan innebära en snabbare hantering vid önskade incidenter.

Förbandsledningen beskrev att deras värnpliktiga tidigare ofta har varit de "smartaste eleverna i klassen" under skolgången. Att de nu genomgår en utbildning tillsammans med likasinnade och generellt högpresterande individer innebär att de inte alltid kan eller kommer vara bäst. Befälslaget identifierar således en utmaning kopplat till värnpliktigas individuella mentala hälsa och motivation liksom självförtroende och tävlingsinstinkt. Militär verksamhet är en ovanlig och ny situation som befälen i sin tur får hantera. Pliktrådet uppfattar att samtalen kring detta varit öppna, pedagogiska och viktiga för gruppens sammanhållning.

Försvvarshälsan

I och med att FMUndSäkC delar Försvvarshälsa med Upplands Flygflottilj kommer ett besök hos Försvvarshälsan att genomföras under förbandsbesöket vid F 16 vecka 45.

Attityder & jargong

Den generella jargongen på förbandet, både värnpliktiga emellan såväl som anställd personal mot värnpliktig upplevs vara god. De värnpliktiga beskrev relationen till plutoncheferna som "bra". Befälen betraktas vara öppna, professionella och samtidigt stundvis kamratliga på ett sätt som bygger förtroende. Liknande relation uppges från befälens sida. Pliktrådet identifierar en inlärningsfrämjande och öppen kultur på förbandet vilket är nödvändigt för befattningen som de värnpliktiga utbildas mot.

Utrustning

Tolkskolan är ett av få förband som inte uppgav att de lider av Försvvarsmaktens generella materielbrist. Deras 25 st. värnpliktiga har fått ut den materiel de ska ha i rätt storlekar. Dock lyftes unison av de värnpliktiga att stridsvästen och kroppsskyddet sitter illa på flertalet individer där de upplevs vara för stora. Vad gäller skav och obehag orsakat av stridsvästen löstes den problematiken delvis genom att de värnpliktiga tidigt i utbildningen fick börja använda oket. Detta ser Pliktrådet positivt på och de värnpliktiga vittnade om att den valmöjligheten uppskattats.

Fortsättningsvis är frågan om kvinnliga underkläder högt prioriterad bland soldaterna likväl som hos förbandsledningen. Berörda värnpliktiga uppgav även att behån sitter dåligt, speciellt för individer med större byst. I detta fall ansträngde sig befälslaget för att köpa en civil sportbehå till vederbörande. I samtal med förbandsledningen konstateras att det för dem är självklart att deras värnpliktiga inte ska behöva bekymra sig av skav och andra begräsningar orsakade av underkläder. Tills detta tillses på central nivå har förbandet löst det lokalt genom att en tillsatt arbetsgrupp, bestående av anställda kvinnor, tagit fram förslag på ett antal kravuppfyllande underkläder som

PLIKTRÅDET sedan köpts in efter lämplig storleksfördelning. Då de externa underkläderna inte kan bytas hos förrådet har tvättmaskin och torktumlare installerats i de värnpliktigas kasern för dem att nyttja fritt.

Avbruten utbildning

Vid inryck var de 26st värnpliktiga. När Pliktrådet besökte FMUndSäkC var de 100 dagar in i utbildningen och hade under denna tid endast haft en avrustning. Det avbrottet skedde för att individen uppgavs ha sökt vapenfri tjänst. Sammantaget betraktar Pliktrådet detta som positivt eftersom det ger ett kvitto på att belastningen eller den psykosociala situationen hittills inte orsakat direkta skador som föranlagt ett avbrott.

Resor

Pliktrådet har inga anmärkningar på reseförfarandet vid förbandet. De värnpliktiga får sina resor bokade i tid och förbindelserna till Uppsala C samt flottiljen är goda. Detta gör att de tillgodoses minimikravet på 36h i hemmet under permissioner.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

De värnpliktiga bor fyra och fyra per logement och har varsitt skrivbord. Detta för att utbildningen är teoritung och behovet av en ordentlig studiemiljö måste därför tillgodoses. Samtliga logement ligger i samma korridor. I korridoren finns även ett duschutrymme med tre duschar där möjligheten att dra för draperi finns. Likaså de tre toaletterna har en dörr att stänga om sig, och mitt emot dem finns det lika många pissoarer. Varken de värnpliktiga eller Pliktrådet har något att anmärka på hygienutrymmena utöver att antalet duschar och toaletter är något få. De värnpliktiga vittnar om att duschkön kan bli lång efter exempelvis gemensam fys eller fältvistelser. Å andra sidan uppges befälen vara bra på att ge de värnpliktiga nog med tid för att duscha vid sådana tillfällen. Avskildhet kan tillgodoses och både duschkabinerna liksom toaletterna håller godkänd standard.

Vidare har de värnpliktiga två övriga vistelseutrymmen i kasernbyggnaden. Ett stort dagrum och ett mindre. "Lilla dagrummet" har de gemensamt enats om i första hand ska tjäna som studierum för de som vill plugga. Där ska en låg volym hållas vilket efterföljs respektfullt. Det större dagrummet beskrevs som trivsamt. Det var bland annat utrustat med soffa och fåtöljer, bord med tillhörande stolar, en TV, mikrovågsugn, vattenkokare och köksredskap för att möjliggöra egna måltider efter tjänst. Pliktrådet har inget att anmärka på vistelseutrymmena inomhus.

I nära anslutning till kasernbyggnaden finns faciliteter likt gym, simhall och motionsslingor. Enligt både förbandsledningen och de värnpliktiga kan dessa nyttjas regelbundet under perioder i tjänst. Utrymmena används av hela Upplands flygflottilj men är fräscha och rymliga.

Hållbarhet

Pliktrådet lade inte märke till specifika källsorteringskärl för skräp och sopor, varken i de värnpliktigas utrymmen eller i befälsängan.

Medinflytande

Medinflytandesystemet inom plutonen verkar fungera väl på ett särskilt utformat sätt efter årskullen och det låga antaget värnpliktiga på förbandet. LMA framstår som välinformerad och engagerad med en ömsesidig förtroenderelation till soldaterna samt respekt hos förbandsledningen. De värnpliktiga har utsett sina förtroendevalda och genomför vanligtvis plutonens timme kvällen innan hemresedagen för att denna inte ska stressas igenom med exempelvis avresetider att passa.

PLIKTRÅDET Plutonens timme leds av den huvudförtroendevalda och inget befäl närvarar förrän i slutet vid återkoppling och frågor. De värnpliktiga uppgav att de blir väl bemötta på de punkter som tas upp och får återkoppling på både frågor och felanmälningar.

Plutonen består av fler kvinnor än män och forumet NVK nyttjas snarare som ett jämställdhetsforum med fokus på kvinnofrågor. Mötena hålls en gång i månaden och deltagandet är frivilligt. Uppslutningen vid NVK-möten beskrivs vara hög från både manliga och kvinnliga värnpliktiga till vilket Pliktrådet uppmuntrar starkt.

Information och mönstring

FMUndSäkC är ett av få förband som uteslutande låter sina blivande värnpliktiga genomgå en utökad mönstring innan de antas till utbildningen. Detta ställer höga och snäva krav på de mönstrande vilket mynnar ut i en generellt högt motiverad grupp. Under samtal med värnpliktiga framgick att flertalet som initialt inte varit intresserade av att göra värnplikten ändrade sig när de läste om befattningen hos just Tolkskolan. Pliktrådet uppfattar ingen påtaglig förvirring kring uttagning eller mönstringsresultatet.

Meningsfull fritid

De värnpliktiga beskriver sina dagar som långa men med en förståelse för att det krävs eftersom teorin är omfattande. Generellt verkar dagarna avslutas runt kl. 22 på kvällen men då har det vanligtvis givits fri tid någon gång under dagen att disponera valfritt. Då kan man ägna sig åt exempelvis träning, studier eller umgänge för de som känner att de hinner. Det avgör individen själv efter behov för att ta till sig utbildningen. Alltså ges mycket frihet under ansvar där befälen har förtroende för de värnpliktiga.

Permissioner utdelas i regel varje helg. Det finns ständigt dagsprogram och veckoprogram uppsatta i korridoren på kasern. I de fall de värnpliktiga har språkvecka (en vecka bestående av språkstudier) genomförs ofta ett prov under fredagsförmiddagen. De värnpliktiga kan då släppa studierna under permissionen vilket Pliktrådet ser som en förutsättning för att bibehålla motivation och energi under hela utbildningsperioden.

Soldathem

Till detta förbandsbesök var besök hos soldathemmet inte planerat. Det besöks när Pliktrådet återkommer till Upplands Flygflottilj för besök hos F16 vecka. 45.

Avslutning

Pliktrådet vill tacka FMUndSäkC för ett trevligt besök och gott mottagande. Vi vill även tacka LMA för att ha planerat besöket väl och de värnpliktiga som ägnade sin värdefulla tid åt samtala med och lyssna på oss. Slutligen vill vi även rikta ett stort tack till samtliga befäl som öppet och nyanserat pratade med oss under dagen. Det kändes tydligt att Pliktrådet och FMUndSäkC samarbetar mot målet att hålla en så god utbildningsmiljö som möjligt för att forma en bra krigsorganisation. Vi hoppas på fortsatt god dialog och transparent kommunikation!

Tack för ett givande besök,

**Hoa Sjöholm,
Majken Hallbygård**